

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Τίτλος Θεματικής Ενότητας	Θέματα οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας του σύγχρονου ελληνισμού				
Κωδικός Θεματικής Ενότητας	ΕΛΛ326				
Τύπος Θεματικής Ενότητας	Επιλογής				
Επίπεδο	Προπτυχιακό				
Έτος / Εξάμηνο φοίτησης	3 ^ο έτος, 6 ^ο εξάμηνο				
Όνομα Διδάσκοντα					
ECTS	15	Διαλέξεις / εβδομάδα	Περιγράφεται πιο κάτω στο πεδίο «Μεθοδολογία Διδασκαλίας»	Εργαστήρια / εβδομάδα	B. «Μεθοδολογία Διδασκαλίας»
Στόχοι Θεματικής Ενότητας	<p>Στόχος της θεματικής ενότητας είναι η κριτική εξέταση, μελέτη και κατανόηση του οικονομικού και κοινωνικού παρελθόντος του σύγχρονου ελληνισμού με έμφαση στον 19^ο και τον 20^ο αιώνα. Αναλυτικότερα, η Θεματική Ενότητα εξετάζει θέματα οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας από τη συγκρότηση του ελληνικού κράτους (1833) έως και την πρόσδεση και την πορεία της Ελλάδας προς την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (1979) και αποτελείται από τρεις διακριτές και αλληλένδετες υποενότητες.</p> <p>Η πρώτη υποενότητα εστιάζει στην περίοδο από την ίδρυση του ελληνικού κράτους έως την περίοδο των μεταρρυθμίσεων του Χαρίλαου Τρικούπη και εξετάζει: α) τα οικονομικά και κοινωνικά μέτρα της οθωνικής μοναρχίας (όπως το αγροτικό ζήτημα), β) τις οικονομικές και πολιτικές προτεραιότητες του Χαρίλαου Τρικούπη (με έμφαση στα δημόσια έργα, στις πολιτικές προσέλκυσης ξένου κεφαλαίου, το τραπεζικό σύστημα και την σταφιδική κρίση), γ) την κοινωνική και οικονομική δικτύωση των ελληνορθόδοξων κοινοτήτων της Οθωμανική Αυτοκρατορίας.</p>				

	<p>Η δεύτερη υποενότητα καλύπτει πτυχές της κοινωνικής και οικονομικής ιστορίας ξεκινώντας από τις κοινωνικές μεταρρυθμίσεις του Ελευθέρου Βενιζέλου, τη Μικρασιατική Καταστροφή (1922) έως και την οικονομική ανασυγκρότηση της Ελλάδας μετά τον εμφύλιο πόλεμο (1946-1949) και αναφέρεται: α) στα μέτρα κοινωνικής πολιτικής που υιοθετήθηκαν την περίοδο 1910-1932, β) στο προσφυγικό ζήτημα, γ) στην οικονομική κρίση της περιόδου 1929-1932 με την υποτίμηση της δραχμής και την πτώχευση, δ) στη δυσλειτουργία των οικονομικών δραστηριοτήτων μετά την έναρξη της κατοχής (σφετερισμός των οικονομιών, πείνα, μαύρη αγορά και πληθωρισμός).</p> <p>Η τρίτη υποενότητα εστιάζει σε θέματα οικονομικής επικαιρότητας και κοινωνικών φαινομένων (μετανάστευση) και εξετάζει: α) την περίοδο ανάπτυξης της οικονομίας ως την πρόσδεση της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (1952-1979), β) στο φαινόμενο της εσωτερικής και εξωτερικής μετανάστευσης.</p>
<p>Μαθησιακά Αποτελέσματα</p>	<p>Με την επιτυχή ολοκλήρωση της Θεματικής Ενότητας, οι φοιτητές θα είναι σε θέση:</p> <p>Γνώση (Knowledge)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ να γνωρίζουν τις κυριότερες κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις κατά τον 19ο και 20ο αιώνα ▪ να έχουν γνώση των κοινωνικών διεργασιών που συντελέστηκαν στην ύπαιθρο και τα αστικά κέντρα ▪ να γνωρίζουν τα αίτια των οικονομικών κρίσεων που επηρέασαν καθοριστικά την πορεία του ελληνικού κράτους και της κοινωνίας ▪ να έχουν αντίληψη των στρατηγικών του εξευρωπαϊσμού της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας <p>Κατανόηση (Comprehension)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ να κατανοούν τα κυριότερα γεγονότα-σταθμούς της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ να κατανοούν τη λειτουργία και την εξέλιξη βασικών τομέων της ελληνικής οικονομίας όπως η αγροτική οικονομία και η βιομηχανία ▪ να αντιλαμβάνονται τα αίτια της μεταβαλλόμενης κοινωνικής διαστρωμάτωσης του ελληνικού χώρου κατά τον 19ο και τον 20ο αιώνα ▪ να κατανοούν τις βαθύτερες οικονομικές αλλαγές που συνδέονται με εξωγενείς παράγοντες (π.χ. Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, «κραχ» του 1929) <p>Εφαρμογή (Application)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ να χρησιμοποιούν επαρκώς τη βιβλιογραφία που προτείνεται για την ανάλυση συγκεκριμένων κάθε φορά ζητημάτων της ιστορικής έρευνας ▪ να έχουν εξοικειωθεί με τη χρήση πρωτογενών πηγών για την καλλιέργεια κριτικής σκέψης και πνεύματος ▪ να προσεγγίζουν με κριτική οπτική τα ζητήματα της οικονομικής ιστορίας και να αναγνωρίζουν τη συσχέτιση του οικονομικού παρελθόντος με τη σύγχρονη οικονομία <p>Ανάλυση (Analysis)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ να αναλύουν βασικές πτυχές της ελληνικής οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας ▪ να τοποθετούν τα οικονομικά και κοινωνικά ζητήματα στο ευρύτερο ιστορικό τους πλαίσιο ▪ να εξετάζουν τη σχέση των κυβερνήσεων και γενικά των πολιτικών δυνάμεων με την οικονομία και την κοινωνία ▪ να αναλύουν κριτικά τις ιστοριογραφικές απόψεις για θέματα της οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας <p>Σύνθεση (Synthesis)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ να αντιλαμβάνονται τις εξελικτικές φάσεις της οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας ▪ να αναπτύξουν τις αναγκαίες δεξιότητες για τη συγγραφή εργασιών σχετικά με οικονομικά και κοινωνικά ζητήματα
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ να έχουν επίγνωση των διαδικασιών μετασχηματισμού της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας ▪ να εστιάζουν στη διαχρονική προσπάθεια σύγκλισης της ελληνικής οικονομίας με την οικονομία των ανεπτυγμένων ευρωπαϊκών κρατών <p>Αξιολόγηση (Evaluation)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ να προσεγγίζουν κριτικά τη λειτουργία των δομών της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας ▪ να διατυπώνουν ορθά συμπεράσματα σχετικά με την ερμηνεία οικονομικών και κοινωνικών φαινομένων ▪ να αποτιμούν τις βάσεις του σημερινού οικονομικού και κοινωνικού συστήματος. 		
Προαπαιτούμενες Θ.Ε.	ΕΛΛ111, ΕΛΛ121, ΕΛΛ122, ΕΛΛ123	Συναπαιτούμενες Θ.Ε.	ΕΛΛ221, ΕΛΛ222, ΕΛΛ223
Περιεχόμενο Θεματικής Ενότητας	<p>Με χρήση βιβλιογραφικών πηγών και πηγών ελεύθερης και ανοικτής πρόσβασης στη Θεματική Ενότητα εξετάζονται τα ακόλουθα γνωστικά αντικείμενα :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Οικονομικά και κοινωνικά μέτρα της οθωνικής μοναρχίας (2 εβδομάδες). 2. Οικονομικές μεταρρυθμίσεις και κοινωνικές εξελίξεις κατά την περίοδο διακυβέρνησης Χαρίλαου Τρικούπη, με έμφαση στις πολιτικές προσέλκυσης ξένου κεφαλαίου, στο τραπεζικό σύστημα και στη σταφιδική κρίση (2 εβδομάδες). 3. Κοινωνική και οικονομική δικτύωση των ελληνορθοδόξων κοινοτήτων κατά τον 19ο αιώνα (2 εβδομάδες). 4. Οικονομικές και κοινωνικές πολιτικές του Ελ. Βενιζέλου με έμφαση στην κοινωνική πολιτική (1910-1932) (1 εβδομάδα). 5. Το προσφυγικό ζήτημα και η ανάπτυξη των πόλεων (1 εβδομάδα). 6. Η οικονομική κρίση της περιόδου 1929-1932 με την υποτίμηση της δραχμής και την πτώχευση (1 εβδομάδα). 		

	<p>7. Δυσλειτουργία των οικονομικών δραστηριοτήτων κατά τη διάρκεια της κατοχής (σφετερισμός των οικονομιών, πείνα, μαύρη αγορά και πληθωρισμός) (1 εβδομάδα).</p> <p>8. Η περίοδος ανάπτυξης της εθνικής οικονομίας ως την πρόσδεση της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (1952-1979) (1 εβδομάδα).</p> <p>9. Το φαινόμενο της εσωτερικής και της εξωτερικής μετανάστευσης (1940-1970) (1 εβδομάδα).</p>
<p>Μεθοδολογία Διδασκαλίας</p>	<p>Η μεθοδολογία διδασκαλίας που υιοθετείται ικανοποιεί τις ανάγκες της ανοικτής και εξ αποστάσεων εκπαίδευσης. Κατά τη διάρκεια του εξαμήνου πραγματοποιείται μία τηλεσυνάντηση γνωριμίας (ΤΣ) για την είσοδο των φοιτητών στην Θεματική Ενότητα, ακολούθως πραγματοποιείται η 1^η Ομαδική Συμβουλευτική Συνάντηση (ΟΣΣ), η οποία είναι και υβριδική. Έως το τέλος του εξαμήνου θα πραγματοποιηθούν ακόμα δυο ΟΣΣ καθώς και 4 τηλεσυναντήσεις, όλες με τη χρήση της πλατφόρμας τηλεκπαίδευσης. Οι δυο πρώτες ΤΣ πραγματοποιούνται μεταξύ 1^{ης} και 2^{ης} ΟΣΣ και η 3^η και η 4^η ΤΣ μεταξύ 2^{ης} και 3^{ης} ΟΣΣ. Κατά τη διάρκεια των εκπαιδευτικών συναντήσεων πραγματοποιείται σχολιασμός και ερμηνευτική προσέγγιση του εκπαιδευτικού υλικού, συζήτηση κειμένων και ιδεών, μορφωτική ανατροφοδότηση, συζήτηση και προετοιμασία των ασκήσεων αυτοαξιολόγησης και των γραπτών εργασιών. Επίσης, οι διδάσκοντες οργανώνουν εκπαιδευτικές εκδρομές σε μέρη ιστορικού ενδιαφέροντος όπως η Τράπεζα της Ελλάδος, το Κοινοβούλιο, η Τράπεζα Κύπρου, τα Μουσεία Χαρτονομισμάτων κ.α.</p> <p>Η πλατφόρμα τηλεκπαίδευσης αποτελεί το βασικό εργαλείο υλοποίησης της θεματικής ενότητας, στην οποία αναρτάται τόσο το εκπαιδευτικό υλικό όσο η ψηφιοποιημένη εκδοχή των ΟΣΣ και των ΤΣ. Επίσης η πλατφόρμα αξιοποιείται και ως μέσο επικοινωνίας τόσο μεταξύ διδασκόντα και φοιτητών όσο και μεταξύ των φοιτητών.</p>
<p>Βιβλιογραφία</p>	<p><u>Υποχρεωτική βιβλιογραφία</u></p>

- ΔΕΡΤΙΑΗΣ, Γ. Β., *Ιστορία του ελληνικού κράτους 1830-1920*, τ. α', Αθήνα, Εστία, 2010, σσ. 217-282, σσ. 416-419, σσ. 452-464, σσ. 583-597.
- ΔΕΡΤΙΑΗΣ, Γ. Β., *Ιστορία του ελληνικού κράτους 1830-1920*, τ. β', Αθήνα, Εστία, 2010, σσ. 776-818.
- ΘΩΜΑΔΑΚΗΣ, Σ., «Μαύρη αγορά, πληθωρισμός και βία στην οικονομία της κατεχόμενης Ελλάδας», στο Γ., ΙΑΤΡΙΔΗΣ (επιμ.), *Η Ελλάδα στη δεκαετία 1940-1950. Ένα έθνος σε κρίση*, Αθήνα, Θεμέλιο, 1984, σσ. 117-144.
- ΚΑΤΣΑΠΗΣ, Κ., «Το προσφυγικό ζήτημα», στο Χ. ΕΞΕΡΤΖΟΓΛΟΥ (κ.ά.), *Το 1922 και οι πρόσφυγες : Μια νέα ματιά*, Αθήνα, Νεφέλη, 2011, σσ. 125-167.
- ΚΟΤΖΑΜΑΝΗΣ, Β., ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗ, Ε., «Οι δημογραφικές εξελίξεις στη νεώτερη Ελλάδα, 1830-2007», στο Κοτζαμάνης, Β., (επιμ.), *Η δημογραφική πρόκληση, γεγονότα και διακυβεύματα*, Βόλος, ΕΔΚΑ-Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, 2009, σσ. 87-120.
(URL: http://www.demography-lab.prd.uth.gr/Papers/4_KOTZAMANIS-ANDROULAKI%20neoteri%20ellada_2009.pdf).
- ΚΩΣΤΗΣ, Κ., *Τα κακομαθημένα παιδιά της ιστορίας: Η διαμόρφωση του ελληνικού κράτους 18ος – 21ος αιώνας*, Αθήνα, Πόλις 2013, σσ. 286-295, σσ. 459-464, σσ. 473-491, σσ. 633-637, σσ. 754-766.
- ΜΑΖΑΟΥΡ, Μ., *Η Ελλάδα και η οικονομική κρίση του Μεσοπολέμου*, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, (ελλ. μτφ.), 2009, σσ. 159-236.
- ΦΡΑΓΚΙΑΔΗΣ, ΑΛ., *Ελληνική Οικονομία 19ος - 20ος αιώνας. Από τον αγώνα της ανεξαρτησίας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση της Ευρώπης*, Αθήνα, Νεφέλη, 2007, σσ. 53-68, σσ. 126-138, σσ. 179-195.
- ΧΙΟΝΙΔΟΥ, ΒΙΟΛ., *Λιμός και Θάνατος στην κατοχική Ελλάδα, 1941-1944*, Αθήνα, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 2011, σσ. 85-10.

Βασική (πρόσθετη) βιβλιογραφία

	<p>ΑΒΔΕΛΑ, Ε., «Στοιχεία για την εργασία των γυναικών στο Μεσοπόλεμο: Όψεις και θέσεις», στο Γ. Θ. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ και Χ. Χ. ΧΑΤΖΗΩΣΗΦ, (επιμ.), <i>Βενιζελισμός και Αστικός Εκσυγχρονισμός</i>, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 1992, σσ. 193-204.</p> <p>ΒΕΡΓΟΠΟΥΛΟΣ, Κ., <i>Το αγροτικό ζήτημα στην Ελλάδα. Η κοινωνική ενσωμάτωση της γεωργίας</i>, Αθήνα, Εξάντας, 1974, σσ. 104-116, σσ. 163-199.</p> <p>ΚΟΤΖΑΜΑΝΗΣ, Β., «Η κινητικότητα του αγροτικού πληθυσμού στη δεκαετία 1940-1950 και η αναδιάρθρωση του κοινωνικο-δημογραφικού χάρτη της μεταπολεμικής Ελλάδας: πρώτη προσέγγιση», <i>Επιθεώρηση κοινωνικών ερευνών</i>, σσ. 77, σσ. 97-126. (URL:http://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/ekke/issue/view/415/showToc)</p> <p>ΚΩΣΤΗΣ, Κ., «Η ιδεολογία της οικονομικής ανάπτυξης: Οι πρόσφυγες στο μεσοπόλεμο», <i>Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών</i>, 9, 1992, σσ. 31-46. (URL:http://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/deltiokms/issue/view/166/showToc)</p> <p>ΛΗΞΟΥΡΙΩΤΗΣ, Γ. Δ., «Προστατευτικός νομοθετικός παρεμβατισμός και η εμφάνιση του εργατικού δικαίου στην Ελλάδα: Η περίπτωση της παιδικής εργασίας» στο Γ. Θ. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ και Χ. Χ. ΧΑΤΖΗΩΣΗΦ, <i>Βενιζελισμός και Αστικός Εκσυγχρονισμός</i>, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 1992, σσ. 205-223.</p> <p>ΜΑΥΡΕΑΣ, Κ., «Κοινωνική Πολιτική και Ιδεολογία στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου : Επίδρασης και εξελίξεις με αφορμή το θέμα των Κοινωνικών Ασφαλίσεων», <i>Θέσεις, Αναλύσεις, Κριτική, Ζητήματα της πάλης των Τάξεων</i>, 64/(Ιούλιος – Σεπτέμβριος 1998). (URL:http://www.theseis.com/index.php?option=com_content&task=view&id=636)</p> <p>ΠΑΓΚΡΑΤΗΣ, ΓΕΡ., «Εμπόριο και ναυτιλία στα νησιά του Ιονίου Πελάγους στα χρόνια της Επτανήσου Πολιτείας, 1800-1807», στο ΤΖ.</p>
--	---

	<p>ΧΑΡΛΑΥΤΗ (επιμ.), <i>Ναυτιλία των Ελλήνων, 1700-1821. Ο αιώνα της ακμής πριν από την επανάσταση</i>, Αθήνα, Κέδρος, 2013, σσ. 631-649.</p> <p>ΡΑΧΙΩΤΗΣ Γ., Σ. ΔΡΙΒΑΣ, «Συμβολή στη μελέτη του θεσμικού πλαισίου για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία στην Ελλάδα (1911-1941) σε συνάρτηση με την ευρωπαϊκή εμπειρία», στο Γ. ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ (επιμ.), <i>Δημόσια Υγεία και Κοινωνική Πολιτική: ο Ελευθέριος Βενιζέλος και η εποχή του</i>, Αθήνα, Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας, 2007, σσ. 289-296.</p> <p>ΧΑΡΛΑΥΤΗ, ΤΖ., «Εμπόριο και ναυτιλία τον 19^ο αιώνα. Το επιχειρηματικό δίκτυο των Ελλήνων της διασποράς. Η “Χιώτικη” φάση (1830-1860)», <i>Μνήμων</i>, 15 (1993), σσ. 69-127.</p> <p>ΧΑΤΖΗΩΑΝΝΟΥ, Ν. ΧΡ., «Δίκτυα της διασποράς: μεθοδολογικές παρατηρήσεις», στο: Μ. Α. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ- Μ. Χ. ΧΑΤΖΗΩΑΝΝΟΥ (επιμ.), <i>Διασπορά- Δίκτυα- Διαφωτισμός, Τετράδια Εργασίας</i> 28, ΚΝΕ/ΕΙΕ, Αθήνα 2005, σσ., 13-16.</p> <p>ΧΑΤΖΗΩΣΗΦ, ΧΡ., «Η Πολιτική Οικονομία της Μεταπολεμικής Ελλάδας, 1944-1996», στο Β. ΚΡΕΜΜΥΔΑΣ, (επιμ.), <i>Εισαγωγή στην ελληνική οικονομική ιστορία. 18ος – 20ος αιώνας</i>, Αθήνα, Τυπωθήτω, 2002, σσ. 287-318.</p>
<p>Αξιολόγηση</p>	<p>Εργασίες (30%), Αριθμός εργασιών 2. Εξετάσεις (70%)</p>
<p>Γλώσσα διδασκαλίας</p>	<p>Ελληνικά</p>